

PO IZIDU OBČINSKIH VOLITEV V DEVINU-NABREŽINI

NAŠE LJUDSTVO DOKAZALO SVOJO POLITIČNO ZRELOST

Odločna zmaga skupne „Občinske liste“ - Koristen nauk, kako se lahko uspešno branijo narodne, socialne in gospodarske koristi

Pokrajinske volitve in upravne volitve v štirih podeželskih občinah Tržaškega ozemlja so za nami. Res je sicer, da je sleherno ljudsko glasovanje važno, a prav tako je tudi res, da je bila pozornost naše javnosti te dni obrnjena zlasti na občino Devin-Nabrežina in na izid tamkajšnjih upravnih volitev. Vzrok tolikšnega zanimanja je bilo dejstvo, da v tej občini ni šlo za to, ali bo dobila upravo občine ta ali ona slovenska lista, ta ali ona naša stranka, temveč za to, ali bo občina ostala še nadaljnja štiri leta v slovenskih rokah, ali pa da preide v roke prišlekov in tujcev.

Zavedni Slovenci ne bomo namreč nikdar nehali na ves glas poudarjati, da se že več kot eno desetletje vodi vzdolž devinsko-nabrežinske obale načrtna akcija, katere cilj je, čimprej naseliti toliko italijanskega življa, da bo občina zgubila tisočletni slovenski značaj in končno postala ena izmed tolikih italijanskih občin.

OBSEŽNA IN NAČRTNA RAZNARODOVALNA AKCIJA

Za doseg tega cilja sta bili sezidani pri Stivanu in Sosljanu dve veliki naselji ter se v zadnjih časih izvaja tudi drugačen pritisk. Najhuje pa je, da so to raznarodovalno akcijo zamislili in jo sedaj tudi izvajajo vladni krogi, se pravi ljudje, ki izhajajo iz sedanje najmočnejše italijanske stranke, to je Kršč. demokracije. Ti ljudje so pred pravkar zaključenimi volitvami celo mislili, da so v devinsko-nabrežinsko občino uvozili že tolikšno število italijanskega življa, da je napočil čas, ko lahko svojemu delu postavijo krono, to je, da prevzamejo v svoje roke tudi upravo občine.

Da bi svoj načrt laže izpeljala, se stranka Kršč. demokracije ni zadovoljila s tem, da bi sestavila listo, na kateri bi kandidirale samo osebe, katerih vpliv ne seže preko meja občine, temveč je postavila na čelo liste dr. De Rinaldinija, dosedanjega odbornika tržaške mestne občine, ravnatelja Pokrajinske ustanove za tujski promet ter enega najvidnejših ter najvplivnejših osebnosti v vrstah tržaške Kršč. demokracije.

Naši ljudje v devinsko-nabrežinski občini pa so ob pravem času spoznali, kaj se pripravljajo, ter segli po edinem sredstvu, ki je moglo učinkovito preprečiti uresničenje sna vseh tukajšnjih laških nacionalistov in šovinistov. Sestavili so enotno Občinsko listo, na kateri so našli svoje mesto domačini in Slovenci vseh političnih prepričanj in ideologij. Volivcem so se

predstavili s skupnim programom, v katerem so bili natančno pojasnjeni vzroki, zaradi katerih je lista nastala, ter obenem obrazloženi cilji, h katerim bo težilo vse njihovo delovanje v občinskem svetu ter na ostalih področjih javne uprave.

NEČASTNO SPLETKARJENJE

Ko so pa nasprotniki videli, po kakšnih izrednih ukrepih so v stiski segli naši ljudje v Nabrežini, se jih je polastila velika, nepopisna jeza. Zato so pričeli nekatere kandidate osebno napadati v tisku in ustno ter jim očitati, da so izdali načela demokracije; drugim kandidatom pa so pričeli očitati, da so pozabili na načela »proletarskega internacionalizma« itd.

Tik pred zaključkom volilne agitacije pa so začeli širiti lažnive vesti ter zlasti skušali s provokatorskimi gesli vsejati raz-

dor in zmedo med slovenske volivce. Lažniva je bila na primer vest, da je neki goriški tednik vernim Slovincem v devinsko-nabrežinski občini odsvetoval, da glasujejo za Občinsko listo. Provokatorsko in lažnivo je bilo tudi pisanje nekega italijanskega dnevnika, ki je en dan pred volitvami pod velikim naslovom vrgel med volivce vest, da je vodstvo komunistične stranke v Trstu ukazalo svojim pristašem, naj oddajo glas le članom svoje stranke. Navedli bi lahko še mnogo drugih primerov ogabne propagande tržaške demokristjanske stranke, vendar že to, kar smo napisali, dovolj zgovorno dokazuje, kakšno važnost je ta stranka pripisovala volitvam v Devinu-Nabrežini, s čimer je hotela tudi to občino, ki ni bila nikdar njena, čimprej spraviti pod svoj plašč, se pravi, jo čimprej potujčiti.

Zmaga narodne zavesti

Izid nedeljskih volitev v Devinu-Nabrežini pa je popolnoma odobril ukrepe, ki so jih predstavniki tamkajšnjega slovenskega ljudstva sprejeli s tem, da so sestavili enotno kandidatno listo. Občinska lista je namreč prejela okrog dva tisoč glasov ter pustila daleč za seboj listo Kršč. demokracije, ki je dobila skoraj polovico glasov manj.

S tem je uprava devinsko-nabrežinske občine, ki je največja slovenska občina na Tržaškem, čvrsto ostala v slovenskih rokah. Poleg tega pa je treba zabeležiti še tole razveseljivo dejstvo. Izid volitev najzgovorneje dokazuje, da so Slovenci devinsko-nabrežinske občine ne samo odbili napad narodnih nasprotnikov na občino, tem-

več so tudi odločno zavrgli vse poskuse, ki so težili za tem, da se čimbolj zmanjša učinek skupnega nastopa. Če namreč natančneje pregledamo izide volitev po posameznih voliščih, lahko ugotovimo predvsem tole: vsi Slovenci, ne glede na politično prepričanje ali svetovni nazor, so oddali svoj glas Občinski listi. Kot dokaz navajamo izide tistih volišč, ki obsegajo izrazito slovenske predele občine. Tako je bilo na volišču v Sempolaju oddanih za Občinsko listo 317 glasov, za listo Kršč. demokracije 13, za ostali dve italijanski listi pa 8 oziroma en glas. Za italijanske liste je torej skupno glasovalo 25 oseb, ki so povečini karabinjeri in finančni stražniki iz bližnjih vojašnic. Navedli bi lahko tudi primer Mavhinj ali pa volišča štev. 1 (Nabrežina — industrijska šola), ki tudi jasno dokazuje, da med Slovenci ni bilo človeka, ki bi ne razumel važnosti volitev in ki bi ne podprl Občinske liste. S tem je slovensko ljudstvo devinsko-nabrežinske občine vsem jasno dokazalo, da je še vedno globoko narodno zavedno ter si obenem izstavilo najboljše spričevalo svoje politične zrelosti.

Zadnje volitve v Devinu-Nabrežini pa lahko upravičeno služijo za zgled ne samo ostalim občinam v zamejstvu, temveč iz njih izhaja tudi koristen nauk, kako se zamejski Slovenci sploh morajo ravnati in nastopati, če hočejo uspešno braniti svoje narodne, socialne in gospodarske koristi.

Izidi uprav. volitev v slovenskih občinah

Liste	Devin Nabrežina	Zgonik	Dolina
Občinska lista	1989	—	—
Občinska dem. lista	—	447	1742
Slovenska lista	—	210	619
Krščanska dem.	1074	70	499
Italijanski socialisti	199	—	250
Socialdemokrati	83	—	—

RADIO TRST A

NEDELJA, 13. novembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Rižovo drevo«, pravljica (Franjo Kumer), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Kronika tedna v Trstu; 14.30 Sedem dni v svetu; 14.45 Poje zbor iz Steverjana; 17.00 Za smeh in dobro voljo (Ponovitev); 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Pojmo gledat, če še čepek drži«; 22. Nedelja v športu.

PONEDELJEK, 14. novembra, ob: 18.00 Znani sodobniki: »Frank Mc Farlane in Peter Bryan Medawar, letošnja Nobelova nagrajenca za medicino«; 18.30 Nastopajo mladi solisti: pianistka Tatjana Uršič — Beethoven: Sonata v e-molu op. 13, Brahms: Intermezzo, op. 118, št. 1, Debussy: Doctor Gradus ad Parnassum in »The Golliwog's cakewalk« iz suite »Children's corner«; 19.00 Znanost in tehnika — Slavko André: »Teravizija, svetovna televizijska mreža«; 20.00 Športna tribuna; 20.30 Wagner: »Somrak bogov«, opera v 3 dej. s prologom. Prolog, prvo in drugo dejanje.

TOREK, 15. novembra, ob: 18.00 Radijska univerza — Ivan Rudolf: »Čudovitosti rastlinstva: Ogljik, vladar sveta«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 20.30 Wagner: »Somrak bogov«, opera v 3 dej. s prologom. Tretje dej.; 22.00 Tvorinica sanj: Obzornik filmskega sveta.

SREDA, 16. novembra, ob: 18.00 Mineralna bogastva morja — Mario Kalin: »Obisk na solinah«; 19.00 Zdravstvena oddaja; 20.30 Avtor tromesečja: Anton Pavlovič Čehov: »Češnjev vrta«, igra v 4 dej. Prevedel Josip Vidmar, igrajo člani RO.

CETRTEK, 17. novembra, ob: 18.00 Radijska univerza — Rafko Dolhar: Nekaj o kemoterapiji: »Antibiotiki — Flemingov penicilin«; 18.30 Slovenski samospevi: »Neoromanticizem« — Dev, Adamič, Pavlič in Premrl. Oddajo pripravil Dušan Pertot; 19.00 Sirimo obzorja — Umetnost naših cerkva: »Devin« (Jože Peterlin). Približno ob 21.30 Književnost — »Druga knjiga Finžgarjevih Izbranih spisov« (Martin Jevnikar). Približno ob 22.20 Umetnost — Vinko Beličič: »Nobelov nagrajenec St. John Perse, življenje in pesmi«.

PETEK, 18. novembra, ob: 18.00 Etnografski zapiski — Vili Hajdnik: »Mambakushi v puščavi Kalahari«; 19.00 Šola in vzgoja — Iv. Teuerschuh: »O družinski in zavodski vzgoji«; 21.00 Umetnost, književnost in prireditve v Trstu; 21.20 Koncert operne glasbe, ki ga vodi Arturo Basile s sodelovanjem tenorista Giuseppa Gismonda in sopranistke Rosette Noli. Spremlja orkester beneškega gledališča La Fenice.

SOBOTA, 19. novembra, ob: 13.30 Dobrodošle! Plošče prvič v oddaji; 15.30 »Libanonska cedra«, radijska igra (Alfonso Leto - Saša Martelanc), igrajo člani RO; 18.00 Radijska univerza — Ivan Artač: Razvoj Evrope — Drugi del: Novi vek: »Protestantizem«; 18.30 Borodin: Poloveški plesi iz opere »Knez Igor«; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Zbor Emil Adamič; 21.00 Za smeh in dobro voljo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 13. novembra, nedelja: Stanislav
- 14. novembra, ponedeljek: Borislava
- 15. novembra, torek: Leopold, Jerica
- 16. novembra, sredo: Albert
- 17. novembra, četrtek: Gregor, Ljuba
- 18. novembra, petek: Milko, Hilda
- 19. novembra, sobota: Liza

RAZGLAS GORIŠKEGA ŽUPANSTVA

Županstvo v Gorici obvešča davkoplačevalce, da je na občinskem protokolnem uradu za dobo 20 dni na vpogled seznam sprememb družinskega davka za leto 1960 in prejšnje leto, ki si ga lahko ogledajo med uradnimi urami.

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

John Kennedy novi ameriški predsednik

Včeraj zjutraj ob šesti uri in pol je dnevnik iz San Francisca prvi prinesel novico, da je za novega ameriškega predsednika izvoljen demokratični senator John Kennedy.

Skoro do zadnjega ni bilo docela jasno, ali se ne bo tehtnica prevesila na stran njegovega tekmeca, republikanskega senatorja in sedanjega podpredsednika Nixona. Za Kennedyja, ki bo prišel v Belo hišo kot prvi katoličan v zgodovini Združenih držav, je zadnji teden postala zelo nevarna gonja vseh protestantskih cerkva. Pastorji so ga z vseh prižnic napadali, češ da bo kot katoličan dovolil, da se bo Vatikan vmešaval v ameriško notranjo politiko. Metali so na milijone lepakov s sliko črnega polipa, ki iz Rima steguje roke proti Ameriki.

Poleg te nevarne borbe je republikanska stranka plašila volivce, da je Kennedy še neizkušen mladič, 43 let star, ki ne bo znal krmariti svetovne politike. Pri tem so pozabljali, da je njihov kandidat Nixon le štiri leta starejši. Kljub ostri volilni borbi, ki je prešla že v osebnost in na ideološko polje, kar se je zgodilo prvokrat v ameriški volilni politiki, je Kennedy imel trdna tla v severnih industrijskih državah, kjer živi tudi dosti katoličanov. Proti pričakovanju dobro pa se je zasedral tudi v protestantskih južnih državah Karolini in Virginiji.

Zadevo svojega verskega prepričanja je Kennedy jasno predočil volivcem z izjavo: »Če bi morda nekega dne zahteval moj položaj, ali da zatajim glas svoje vesti, ali da zanemarim narodni blagor, bom rajne odstopil.« Te besede označujejo novega ameriškega predsednika kot moža, ki ima globoko samozavest, katera temelji na moralnih načelih. Od tod njegova mirnost in samozavest self-confidence, ki vpliva tudi na vso njegovo okolico.

— 0 —

Družina Kennedy se je priselila pred enim stoletjem iz Irske v Boston. Takrat se je zaradi slabe krompirjeve letine, poglavitne hrane revnih Ircev, preselila večina prebivalstva v Ameriko.

Rodbina Kennedyjev si je z marljivostjo pridobila veliko blagostanje, da so lahko mladega Johna šolali na harvardski univerzi. Svoj značaj si je utrdil tudi v družini

Pristan v ledu

Ameriški tehnični izvedenci so se lotili velikega načrta v Antarktiki. Na južnem tečaju namreč manjkajo ugodna pristanišča za ladje, ki dovažajo tovore za stalne znanstvene odprave ob tečaju. Tehniki bodo izžagali petnajst kilometrov široko ledeno ploščo, da bodo ustvarili umetni zaliv. Velikansko ledeno grmado bodo pripeli s kavljji na ladje, da jo odpeljejo v toplo morje, kjer se bo led sam po sebi raztopil. V novem zalivu pri Mc Mourdo Soundu bo nastalo pred vetrovi zavarovano pristanišče in oporišče za znanstveno raziskovanje južnih obtečajnih pokrajin, ki obsegajo več ploščine kot vsa Evropa.

devetih otrok in pri strogem ter prav tako samozavestnem očetu, ki je bil aktiven član demokratične stranke.

Odlikoval se je tudi v drugi svetovni vojni. Ko se je vrnil domov, je prijel tudi za pero. Za svojo knjigo o ameriški politiki je dosegel celo Pulitzerjevo nagrado.

Kandidirati za predsednika se je Kennedy odločil leta 1954, ko je preстал težko operacijo na hrbtenici. Takrat se je tudi poročil s krasotico Jacqueline Bouvier, ki mu je s svojo privlačnostjo pridobila precej simpatij. Z njo živi v srečnem zakonu ter pričakuje prav te tedne drugega otroka.

Ko je bil drugič izvoljen v senat, je kandidiral za podpredsednika, a je propadel proti Nixonu, katerega je pa porazil pri včerajšnjih predsedniških volitvah.

Borba z valovi

Neprestano letošnje deževje je tako napolnilo Pad in njegove pritoke, da je vodovje poplavilo že prejšnji torek nad 7000 ha plodne zemlje v Padski delti. Reka je v taki naglici narastla, da so se v mnogih naseljih ljudje zavedli, ko so bili okopi že predrti in so kalni valovi že vdrli v hleve in kleti. Doslej še ni človeških žrtev, pač pa je utonilo dosti živine. Bližajočo nevarnost so že prej napovedali; zato so prebivalci ponekod rešili premičnine. Zanašali so se tudi na odtok in okope, ki jih je vlada zgradila že pred tremi leti ob zadnji veliki poplavi v Polesineju. Izkazali so se pa za prešibke. Revnih prebivalcev se je polastilo ogorčenje nad oblastmi, katerih niso izučile vedne poplave, ki jih je bilo v zadnjih desetih letih kar petnajst po vrsti.

Najbolj prizadet je letos okraj »Isola d'Ariano«, 30 kilometrov dolg in deset kilometrov širok pas zemlje med dvema Padskima rokavoma ob izlivu. Ko se niso obnesli poskusi, da bi vodo zajezili, je minister Rumor ukazal, naj se predro jezovi na nekaterih mestih, da bi voda laže odtekla v morje. Na ta način so rešili pred poplavo tri velika selišča (Ariano, Taglio di Po in Corbolo), prepustiti so pa morali valovom 3000 ha zemlje okoli kraja Cà Vendramin. Tu je prišlo do ostrih spopadov med prizadetimi posestniki in oboroženo silo. Več oseb so morali aretirati. Ljudstvo grozi, da se bo iz nevarnih krajev za vedno izselilo, ker mu vlada ne pomaga dovolj v boju z valovi.

Zaklad v smeteh

V južnoafriškem mestu Johannesburgu je revni delavec Thompson našel bogastvo v smeteh. Brskal je za odpadki, kar se mu zblešči nekaj srebrnega v oči. Izgrebe velik diamant na 184 karatov. Brž je rudar spoznal, da se mu svetlika v rokah diamant, ker je kup odpadkov ležal blizu diamantnih polj. Ko ga je odnesel na upravo rudnika, so mu kar brž izplačali kot najdenino en milijon in 300 tisoč lir; šestletno rudarjevo plačo. Prav gotovo je najdeni diamant, eden največjih na svetu, vreden na destine milijonov.

Volitve na Tirolskem

Po velikem odmevu, ki ga je v svetu zbudilo južnotirolsko vprašanje, je zanimiv volilni izid v deželi Trident in Južno Tirolsko.

Zelo močna je bila propaganda italijanskih skrajnih strank; seveda ni zaostajala tudi Krščanska demokracija. Kljub močnemu pritisku od vseh strani je Južnotirolska ljudska stranka ohranila trdno svoje postojanke. Pri zadnjih pokrajinskih volitvah je dobila 124.165 glasov, pri letošnjih pa je bilo oddanih za nemško listo 132.346 glasov. Kakor v prejšnji, bo imela tudi v sedanji zbornici 15 svetovalcev. Razlika v porasti (nad 8000 glasov) ne pride v poštev ker je letošnji odstotek volivcev za en odstotek višji in zatorej tudi količnik. Največ prednostnih glasov, okoli 40.000, je prejel strankin predsednik dr. Magnago.

Krščanska demokracija je dobila v bociški pokrajini 30.272 glasov in tri svetovalce. Italijanskim socialnim demokratom (Saragatovcem) je pripadlo 7549 glasov in 1 svetovalec. Enega svetovalca so pridobili tudi novofašisti, ki so proti pričakovanju porastli na 14.684 glasov. Komunistična stranka, ki je tudi pomnožila število svojih volivcev na 6514, je prodrla z enim svetovalcem.

V pokrajini Trident je pa razmerje sledeče: Krščanska demokracija 17 deželnih poslancev, socialni demokrati 2, italijanski liberalci 1, novofašisti 1, komunisti 1, socialisti 1, tridentinska ljudska stranka enega.

Končni uspeh je ta, da v bociški pokrajini prevladuje nemška ljudska stranka, v tridentinski Krščanska demokracija. V obeh sta pa porastli socialnodemokratska in socialistična stranka.

SPOMENIK MIRU

Čudovit in obenem pretresljiv spomenik miru bo stal v avstrijskem romarskem svetišču Mariazell. Pravzaprav ne bo spomenik, ampak opomin vseh vojnih žrtev, naj potomci mislijo in delajo za mir. Načrt se je porodil, ko je župan iz bombardiranega japonskega mesta Hiroshime poslal v marijaceljsko svetišče žaro, napolnjeno z zemljo, ki so jo vzeli z grobov atomskih žrtev. Sledile so žare s prstjo iz taborišč, iz množičnih grobov iz plinskih peči, od vsepovsod. Žare s prstjo, napojeno krvi in bolečin tolikih nedolžnih žrtev, so postavili v vdolbine zidu, okrog bazilike.

Na sredi pa je postavljena kapela sv. Mihaela, zavetnika vseh neznanih žrtev. Sredi kapele se dviga visok srednjeveški križ, pred njim pa počiva srebrna posoda, z zemljo prinešeno z Golgote, kjer je Kristus doživel svoje bolečine.

NOVICE

»Hruščev strmoglavljen!«

V petek se je z Dunaja razširila z neverjetno naglico po vsem svetu novica, da so Hruščeva vrgli iz Kremlja v ječo. Razburljivo poročilo je prinesel dunajski večernik Abend-Presser na prvi strani z velikimi naslovi »Machtkampf in Moskau« (Boj za oblast v Moskvi), »Chruschtschow gestürzt« (Hruščev strmoglavljen) in »Nachfolger: Malenkow« (Naslednik: Malenkov). Ta list je tudi objavil spremembo na čelu države, in sicer da je maršal Žukov postal predsednik Sovjetske zveze.

V eni uri je bila posebna izdaja Abend-Presser razprodana. Telefoni so zvonili po vseh sovjetskih diplomatskih zastopstvih, ki so odgovarjala številnim izpraševalcem, da je novica popolnoma izmišljena.

V New Yorku so izjavili, da ne vedo ničesar, čeprav so iz uredništva dunajskega lista poudarili, da so novico prestregli, ko so jo iz Moskve šifrirano sporočili sovjetskemu poslaniku. Beograjski politični krogi so pa mnenja, da je položaj Nikite Hruščeva za sedaj še prav tako trden, kot je bil.

V ulici diamantov

Največ bogastva na svetu polzi skozi roke treh stotin meščanov iz Antwerpena v Belgiji. Ti ljudje, ki so v stalni bližini zakladov, stanujejo v ulici Pelikanov. Bajna je številka štirih in pol milijarde lir, ki se jih dotikajo njih roke vsak dan.

Brusilci

Antwerpen je namreč svetovna borza za izbrušene diamante. V Pelikanovi ulici pa stanuje 120 znamenitih brusarjev, ki v skromnih, skoro neznatnih delavnicah naredijo iz surove kepe čistega ogljika lesketajoče dragulje.

180 meščanov od omenjenih tristo se pa bavi z mešetarijo in tudi črno borzo. Osemdeset odstotkov diamantov nakupijo v surovem stanju na londonskem trgu, nekaj drugod in pod roko. Pošten brusar pa ne prevzame v delo tihotapskih draguljev. Za take obstajajo v Antwerpenu male, skrivne brusilnice.

Brusarji obdelujejo povečini le majhne kose. Veliki obrušeni diamanti imajo tolikšno vrednost, da niti ne pridejo v promet. Prav tako ne pridejo v brusilnice vsi izkopani diamanti. Svetovni koncern Diamond Trading Company skrbno pazi, da se ne

Človeštvo narašča

Ne vojne ne lakote ne bolezni ali poplave ne ustavijo neprestanega naraščanja človeštva na zemlji. Svetovni letni prirastek znaša 48 milijonov na leto. Letos nas živi na našem malem planetu že 2,9 milijarde ljudi. Nad polovico človeštva se drenja v štirih velikih državah: na Kitajskem 669 milijonov, v Indiji 403 milijoni, v Sovjetski zvezi 209 in v ZDA 178 milijonov.

V Evropi je najbolj gosto naseljena Holandska; na en kvadratni kilometer pride 345 ljudi. Za njo prideta Belgija in Velika Britanija.

Smrt na cesti

Francosko javnost je močno razburilo poročilo prometnega ministrstva, da se je ob vseh svetih pripetilo 120 smrtnih nezgod na francoskih cestah. Ob tej priložnosti je francosko ministrstvo objavilo, da je v lanskem letu pri cestnih nezgodah našlo smrt kar 8409 oseb; torej po 20 na dan. Ranjenih je pa bilo 180.000. Krivdo pripisujejo veliki hitrosti vozačev in neurejenemu cestnemu prometu ter omrežju. Največ nesreč se pripeti pred prazniki in v poletnih počitnicah; več ponoči kot podnevi. Zanimivo je tudi, da predstavljajo prav pešci več kot eno četrtno žrtev. Krivi so pa največ prenašali in nepredvidni vozači.

pojavi na trgu preveč draguljev hkrati, ker bi zaradi velikega števila in premalega povpraševanja padle cene diamantov.

Včasih skušajo posredovalci vtihotapiti tudi »umazane kamne«. Te pa spretni brusilci brž spoznajo, ker ima diamant v sredini s plinom napolnjeno luknjico. Pri obdelovanju se »umazani« kamen razleti na tisoče drobcev. Brusilec ga mora pa odplačevati.

V delavnicah zbrusijo diamante v briljante in v rozete z raznimi ploskvami, ki se čarobno svetlikajo, da ob njem »vidi večerjati sredi noči kot opoldne«; tako poje o diamantu ali o — alem — kamnu tudi ljuska pesem.

Dragoletniki

Iz delavnic pridejo obrušeni kamni na eno izmed štirih diamantnih borz v Antwerpen. To so preprosti prostori, skoro brez pohištva. Ob dolgih, ozkih mizah, pregrnjenih z belim damastom sede prodajalci in kupci. Stara navada je, da se usedejo prodajalci z obrazom proti zapadu, kupovalci pa proti vzhodu. Diamante razložijo po prtju, nakar opaziš kaj čuden prizor: dolgo vrsto glav, ki se molče sklanja nad mizo in samo strmi in strmi. Po cele ure molčijo in opazujejo dragoceno blago. Sporazumevajo se s tajnimi znaki kot pri kartah in dragoletijo z diamanti, cene skačejo in padajo kot srebro v barometru. Tujec niti ne ve zakaj.

Ko so oči preizkusile diamante, se začne glasna kupčija. Traja pa manj časa kot cpazovanje. Po domenku ni pri teh milijonskih kupčijah nič pisanja. Udarijo si v roke in izgovore hebrejske besede »mazal u'brakha«, kar pomeni »Srečo in božji blagoslov«. Želja se morda izpolni trgovcu, redkokdaj pa kupcu. V zgodbah beremo, da so veliki diamanti še vedno prinesli lastniku nesrečo.

ATANAS NEJKOV (BOLGARIJA): »VAS« z mednarodne grafične razstave v Ljubljani leta 1959

S Tržaškega

Izid pokrajinskih volitev

Med tržaško javnostjo je bilo precej zanimanja tudi za izid pokrajinskih volitev. V volilni boj je poseglo, kot znano, 12 strank, a le osem bo imelo svoje zastopnike v novem pokrajinskem svetu.

Krščanska demokracija je dosegla znaten uspeh, saj je prejela skoraj 71 tisoč glasov in v primeri z letom 1956 povečala število glasov za skoraj 4 odstotke. V novem pokrajinskem svetu bo pa zaradi novega volilnega zakona imela le 9 svetovalcev, to je dva manj kot doslej. Če natančneje pregledamo izide volitev po posameznih voliščih, ugotovimo, da je Kršč. demokracija tokrat prejela sorazmerno največ glasov zlasti v tistih predelih, kjer so naselejeni istrski begunci. Zelo zanimiv je v tem pogledu primer dveh volišč pri Padričah, kjer bivajo sami begunci, ki so se tako rekoč plebiscitarno izrekli za listo Kršč. demokracije.

Najmočnejša italijanska stranka se mora zato zahvaliti prebežnikom iz Istre, če na Tržaškem ni nazadovala, kot se je tokrat zgodilo v ostalih predelih države.

Druga najmočnejša stranka je še vedno ostala komunistična partija, ki je v glavnem ohranila število glasov, ki jih je bila prejela leta 1956. V pokrajinskem svetu bodo komunisti imeli šest svetovalcev, in sicer dva manj kot doslej, kar je tudi treba pripisati novemu volilnemu zakonu.

Tri svetovalce v novem svetu bodo imeli novi fašisti, ki na Tržaškem žal še vedno tvorijo tretjo najmočnejšo stranko. Tudi fašisti so ohranili število volivcev iz leta 1956, in sicer nekaj nad 28 tisoč.

Pri teh volitvah so znatno nazadovali republikanci in socialni demokrati. Prvi bodo le po naključju ohranili svojega predstavnika v pokrajinskem svetu, socialni demokrati pa so dobili dva svetovalca, ker je novi volilni zakon naklonjen manjšim strankam. Nennijski socialisti so prejeli nekaj nad 11 tisoč glasov in bodo imeli enega zastopnika v pokrajinskem svetu. Enega svetovalca pa so dobili tudi liberalci.

Neodvisna socialistična zveza je prejela 5.907 glasov in bo prvič imela svojega predstavnika v pokrajinskem svetu. Novi svetovalec je inženir Josip Pečenko, tajnik Kmečke zveze, ki je bil izvoljen v devinsko-nabrežinskem volilnem okrožju. Slovenska

lista, neodvisneži in monarhisti niso dobili nobenega svetovalca.

Slovenska lista je prejela 4.803 glasove, od katerih kar 1.477 v devinsko-nabrežinskem volilnem okrožju.

Od novih pokrajinskih svetovalcev sta dva Slovenca, in sicer dosedanji tržaški občinski svetovalec Franc Gombač ter inž. Josip Pečenko. V prejšnjem svetu sta bila tudi dva Slovenca — Mario Grbec in dr. Karel Šiškovič. Prvi letos ni kandidiral, dr. Šiškovič pa se je predstavil v takšnem volilnem okrožju, da ni mogel biti izvoljen. To z narodnega stališča predstavlja za nas prav gotovo znatno škodo.

OBCINSKE VOLITVE

Dolina:

Kot je bilo pričakovati, je pri občinskih volitvah največ glasov (1473) dobila tako imenovana Občinska demokratična lista, ki ji načeljuje dosedanji župan Dušan Lovriha. Prav malo pa je manjkalo, da se ni uresničila bojazen, o kateri smo pred volitvami pisali v našem listu. Med listo Kršč. demokracije in Slovensko listo je namreč bilo le 20 glasov razlike; le za las je torej Kršč. demokracija zgubila štiri opozicijska mesta v občinskem svetu. Slovenska lista je prejela 519 glasov, Kršč. demokracija 499 in Nennijski socialisti 250.

Zaradi pomanjkanja prostora bomo o izidu volitev v dolinski občini obširneje pisali v eni prihodnjih številčk.

Nabrežina:

Po prodorni zmagi skupne Občinske liste je bilo v novi občinski svet izvoljenih vseh njenih 16 kandidatov, in sicer: Colja Srečko, dr. Egon Floridan, Dušan Furlan, Rudolf Gergič, Josip Kravanja, Alfredo Lauretta, Viktor Legiša, Drago Legiša, Alojz Markovic, Adriano Oliva, Ludvik Pipan, Albin Škerk, dr. Josip Škerk, Josip Terčon, Just Terčon in Abdon Vižintin.

Na listi Kršč. demokracije pa so bili izvoljeni: dr. De Rinaldini, Sergio Bandini, Remigio Lenarduzzi in dr. Posarelli.

Zgonik:

V zgoniški občini je spet zmagala lista, katere nosilec je bil dosedanji župan Alojz Pirc. Tako si je ta lista zagotovila 12 mest v občinskem svetu, Slovenska lista pa je dobila tri mesta. Kršč. demokracija je prejela 70 glasov. Za to njeno listo so glasovali italijanski železničarji s proseške postaje in morda še kak naš odpadnik.

Milje:

V miljski občini so pri občinskih volitvah zmagali komunisti, čeprav so se tokrat prvič predstavili volivcem brez Nennijskih socialistov. Ti so sestavili svojo listo in povsem propadli. Komunisti so dobili absolutno večino svetovalcev (18); demokristjani imajo 9 svetovalcev, socialdemokrati 2 in fašisti enega. Socialisti in republikanci nimajo v novem občinskem svetu nobenega svetovalca.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 12. nov., ob 21. uri v Avditoriju v Trstu

KRSTNA PREDSTAVA

Jože Javoršek

»M A N E V R I«

Komedija v dveh delih

Režiser: Jože Babič • Asistent režije: Adrijan Rustja • Scenograf: inž. arh. Niko Matul • Kostumograf: inž. arh. Milena Matul • Glasba: Aleksander Vodopivec • Besedilo songa: Tit Vidmar.

Ponovitev iste predstave v nedeljo, 13. novembra, ob 17. uri v Avditoriju • Prodaja vstopnic od četrta dalje v Tržaški knjigarni, Ul. Sv. Frančiška 20 (v soboto do 18. ure), ter v soboto od 19. do 21. in v nedeljo od 15. do 17. ure v Caffè Moscolin, Ul. Teatro Romano 2, tel. 31-342 (naspr. Avditorija).

Beneška Slovenija -

SLENART

V Kravarju, ki spada pod šentlenartsko občino, se je ob začetku šolskega leta dogodilo nekaj zares zelo čudnega. Ko so se namreč ljudskošolski otroci s svojimi učiteljicami vrnili od sv. maše in se zbrali pred novo šolo, da bi se razšli po razredih, so zvedeli, da podjetje, ki je poslopje zgradilo, noče izročiti ključev, ker občinska uprava še ni poravnala računov.

Gradnjo novega šolskega poslopja je oskrbela občinska uprava s pomočjo posojila pri pristojnem denarnem zavodu v Rimu in državnega prispevka. Občina je morda porabila denar za druga javna dela, ostala pa je podjetju, ki je zgradilo novo šolo, dolžna še pol milijona lir.

Še bolj čudno pa je to, da občina do danes še ni poravnala svojega dolga in da je nova šola še vedno zaprta, medtem ko se morajo šolarji v Kravarju učiti v neki zasebni hiši, ki so jo za silo spremenili v šolsko sobo.

Tudi občinski uslužbenci so se v oktobru pritoževali, da niso prejeli za mesec september plače. A ta zadeva se je v zadnjih dneh uredila.

Obe dejstvi pričata, da v naši občini nekaj ni v redu.

Po vsej naši občini se je pred nekaj dnevi bliskovito razširila žalostna vest, da se je smrtno ponesrečil 40-letni domačin Jožef Durjavič. Nesrečni mož se je odpeljal na motornem vozilu k zdravniku v Čedad, a v bližini Šenčurja je zgubil ravnovesje in treščil z glavo ob asfalt. Ljudje, ki so takoj prihiteli na pomoč, so poskrbeli za njegov prevoz v čedadsko bolnico, a Durjavič je izdihnil svojo dušo že na poti. Nenadno smrt objokujeta užaloščena vdova in trileten fantek, ki naj jima Bog pomaga, da prebolita prehudo izgubo moža in očeta.

Pokojniku pa naj sveti večna luč. Prehuda nesreča se je zgrnila tudi na Rutarjevo družino pri Klobučarjih v občini Dreki pod Kolovratom. Električni tok je namreč ubil njihovega 29-letnega sina Romana, ko je hotel napeljati električno luč v svojo sobo. Ker ni več tega dela, ga je tok iznenada ubil, ko je hotel priklopiti žično nit. Njegovi domači so koj videli nesrečo, a pomagati mu niso mogli nič, ker je bil na mestu mrtev.

Naj užaloščeni družini pomaga dobri Stvarnik, da preboli težko izgubo sina. Rajni pa naj v miru počiva.

IZ SV. PETRA SLOVENOV

Žal moramo danes poročati, da je bilo prejšnji teden v naši domačiji več smrtnih

KROZEK SLOVENSKIH IZOBRAZENECV

v Trstu vabi na sestanek, ki bo v petek, 11. novembra, ob 20.30 v prostorih Baletne šole v ulici Ruggero Manna 29/II. Na sporedu je reportaža prof. Bojana Pavletiča:

RIMSKE OLIMPIJSKE IGRE V SLIKI IN BESEDI

Po reportaži kratek razgovor o nadaljnjem delovanju krožka.

NOV PAR

Danes sta si v Rimu obljubila večno zvestobo dr. Jože Škerk, odvetnik v Trstu, in gđc. Zora Koren. Novemu paru želijo prijatelji in znanci mnogo sreče v novem življenju. Tem željam se pridružuje tudi Novi list.

IZ DOBERDOBA

Na zadnji seji je naš občinski svet med drugim določil, da za sprejem v občinsko službo morajo kandidati dokazati, da poleg italijanščine obvladajo tudi slovenščino.

Ta sam po sebi umevni sklep je uprava morala poslati v odobritev prefekturi, ki ga je pa zavrnila, češ da znanje materinega jezika vseh občanov ni obvezno. To pa pomeni, da se na občini lahko namestijo tudi prosilci, ki znajo zgolj italijanski. Tudi ta ukrep goriške prefektore dokazuje, kakó se ponižuje naš jezik in kakó se poleg tega škoduje javni upravi. Vsakomur je

Kanalška dolina

nesreč, in sicer v torek pred polnočjo v zapadnem delu Beneške Slovenije, v Nemah, kjer se je pripetila huda prometna nesreča, pri kateri sta izgubila življenje 23-letni Franko Gervasutti iz Nem in 20-letni Michelizza iz Tipane, ki je pa živel v Gorici.

Sedemindvajsetletni Walter Tomado se je pobil po vsem telesu, vendar je od vseh še najmanj prizadet, ker bo kmalu ozdravel. Četrto osebo, 19-letnega Artura Blasutta so pridržali v videmski bolnici na opazovanju, a njegovo stanje je zelo resno.

Do te hude prometne nesreče je prišlo med mostom čez Ter in prvo hišo v Nemah, kjer sta med seboj trčili dve motorni vozili, čeprav je tu cesta široka in skoraj ravna. Prebivalci iz Nem so nenadoma poskrbeli za prevoz vseh štirih ponesrečencev v videmsko bolnico, a preden so avtomobili tja dospeli, sta Gervasutti in Michelizza umrli.

Ponesrečencema naj sveti večna luč. Sorodnikom pa izrekamo iskreno sožalje; Walterju Tomadu in Arturju Blasuttu pa vsi sorojaki želimo, da bi čimprej popolnoma okrevala.

Tretja smrtna nesreča pa se je pripetila v vzhodnem delu naše domačije, in sicer v Prapotnem, v mali vasi v bližini Dolenj ob jugoslovanski meji. Mlado življenje je zgubil Peter Preparias. Fant je šel namreč v čuvajnico, v kateri imajo spravljene rakete, ki jih rabijo v obrambi proti toči. Odprl je čuvajnico in si ogledoval nevarno orožje. Po ogledu je raketo odprl in vžgal. Tedaj se je razpočila in nesrečnega mladeniča popolnoma razmesarila.

Ko so vaščani zaslišali močan pok, so prihiteli na kraj nesreče in se zgrozili pred grozno razmrcvarjenim mladeničevim truplom. Takoj so njegove posmrtno ostanke spravili v krsto, ki so jo odnesli v mrtvašnico na domačem pokopališču.

Pogreb telesnih ostankov preradovednega mladeniča je bil preteklo soboto, udeležila se ga je vsa vas in tudi mnogo okoličanov.

Naj sveti mladeniču večna luč. Užaloščeni družini pa izrekamo globoko sožalje.

IZ UTANE

O tej vasi smo v Novem listu svoj čas že poročali, da je vaški vodovod prešibak in da ji zato poleti zmanjka vode. Njeno prebivalstvo se je zato močno razveselilo, ker je zvedelo, da so občinski možje sklenili okrepiti vodovod, da bo tako zadosti vode tudi v poletnih mesecih.

namreč jasno, da ne more zadovoljivo opravljati službe v slovenski občini tisti, ki ne razume in ne zna govoriti jezika občanarjev.

Prepovršna razsodba nadzorstvenih oblastev, ki je za Slovence žaljiva, pa tudi dokazuje, kako neizmerno šibko je razvito pri naših oblastnikih zares pravo demokrasko mišljenje in čustvovanje.

Slovenci pa se bomo za zakonitev te svoje pravice, ki je popo'noma v skladu z republikansko ustavo, nenehno borili in prej ali slej nam bo morala biti priznana.

IZ PEVME

Kakor v drugih letih tako smo se Pevmčani, Oslavci in Štmavrci, tudi letos na dan vseh svetih in vernih duš oddolžili spominu na one, ki so v obeh vojnah žrtvovali življenje za svoj narod.

Žrtvam iz omenjenih vasi se je poklonil tudi jugoslovanski generalni konzul v Trstu dr. Žiga Vodušek, ki je položil na partizanske grobove na našem pokopališču velik lavorov venec z jugoslovansko zastavo. Od nas se je odpeljal v Gonars, kjer je položil venec na grobove umrlih slovenskih internirancev v drugi svetovni vojni.

Predstavniki bivših partizanov iz Pevme, Oslavja in Štmavra so isti dan položili venca na pevmskem pokopališču in pred spomenikom padlih na pevmskem trgu.

Dve spominski svečanosti so pred svojim spomenikom padlim opravili tudi Števerjanci, ki so njim v spomin odpeli pretresljivo pesem »Kot žrtve ste padli v borbi za nas«. Pri prvi in drugi svečanosti so položili lep venec. Obeh svečanosti se je udeležilo precejšnje število vaščanov.

Podobne svečanosti so bile tudi v Podgori, Sovodnjah, Doberdobo in na glavnem goriškem pokopališču, kamor je nepretrgoma vozil od jutra do večera oba dneva mestni avtobus. Tudi letos je goriška mestna uprava položila ob stebru v osrednjem drevoredu velik venec v spomin vseh umrlih meščanov.

Z VRHA

Naša vas nima do sedaj niti še javne telefonske govornice, čeprav bi njena namestitve bila zelo potrebna, zlasti v primeru nujne zdravniške pomoči. Sedaj se moramo Vrhovci v takih slučajih zatekati k orožnikom na Martinščini ali pa k finančnim stražnikom v Devetakih. Naša občinska uprava se že več let trudi, da bi bilo tudi tej veliki potrebi ustrezno, ker ve, kako neradi nadlegujejo naši ljudje v skrajni sili orožnike ali financarje. A žal vsi njeni koraki so bili doslej zaman.

Pred kakimi tremi tedni je pristojno ministrstvo vendarle vprašalo našo občino, če ima že izpeljan telefon po vseh svojih vaseh. Na vprašanje so ministrstvu odgovorili, da bi bila zelo potrebna telefonska napeljava na Vrhu, ki je precej oddaljen od večjih središč in ima 300 prebivalcev.

Kaže, da se bo naše upanje, da pridemo morda v kratkem do prepotrebne telefona, tokrat uresničilo.

Iz Goriške

PISATELJ BEVK V GORICI

Predpreteklo nedeljo je Akademski klub »Simon Gregorčič« povabil v svojo sredo pisatelja Franceta Bevka, ki je pred kratkim obhajal 70-letnico. Občinstvu je slavljenca predstavil predsednik kluba Filibert Benedetič. Zanimivega sestanka se je v večjem številu udeležila zlasti mladina, ki pisatelja osebno še ni poznala. Mnogi njegovi starejši prijatelji in znanci pa so za sestanek zvedeli prepozno.

Med mladino in pisateljem se je koj razvil živahen razgovor, ker jo je zelo zanimalo pripovedovanje o njegovih načrtih. Zelo rad je odgovarjal tudi na razna vprašanja, ki mu jih je stavila mladina. Nekateri starejši so pa pričeli obujati tudi spomine.

Zato ni bilo čudno, da se je prisrčni sestanek raztegnil skoro do 23. ure.

IZ DOLA

Nobena vas na Goriškem ni imela zaradi napeljave elektrike toliko sitnosti in smole kot naša s svojimi naselki, katerih prebivalci si morajo še vedno kvariti oči pri petrolejkah. Naš župan sedaj pravi, da je občina vse storila, kar je v njeni moči, da bi se to prepotrebno javno delo čimprej izvedlo in mi mu to vsi radi verjamemo. Zastoja naj bi bila kriva državna blagajna, ki je sicer že nakazala potrebni denar, ni pa Selveg doslej še poslala odloka, ki omogoča dokončno izvedbo celotnega načrta.

PLEŠIVO

Ko so pred nekaj leti v Krminu brez vsake potrebe in kljub protestom tamkajšnjih Slovencev ukiniteli slovensko šolo, so jo pregnali v precej oddaljeno Plešivo. Kljub temu je zahajalo v oddaljeno italijansko osnovno šolo v Krminu 15 otrok iz mešanih, a tudi iz čisto slovenskih zakonov iz Subida in drugih okoliških naselkov, ki bi imeli do naše šole v Plešivem le 15 minut hoda. Ze lani pa tudi letos se trudijo, da bi te otroke prevažali v Krmin in nazaj z avtobusom, kar je krminski občinski upravni odbor že preučil.

V naši vasi so nekateri vaščani izjavili, da gre za dobro premišljeni napad na slovensko šolo v Plešivem, ki ima letos le 9 učencev in učenk, medtem ko jih je bilo lani 12. Ti zatrjujejo, da bodo tudi nekateri starši, ki imajo danes otroke v slovenski šoli, začeli odpošiljati svoje otroke v Krmin, češ da se njihovi otroci premalo nauče v plešivski enorazrednici.

Izven vasi se je razširila vest, da so slovensko šolo pred kratkim obiskali tudi orožniki in pozva učiteljico, naj otroke poučuje v italijanščini. To vest pa učiteljica Kocjančič por. Porcheddu zanika in pravi, da so orožniki prišli samo ugotovit, koliko otrok je vpisanih.

Iz vsega pa vidimo, da se ta slovenska šola nahaja v zelo slabem stanju in da se odgovorni činitelji premalo zanimajo, čeprav bi ji takoj lahko pomagali k uspešnemu pouku, če bi jo pretvorili vsaj v dvo-razrednico in nastavili sposobne učne moči.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Naj nekdo zakriči J. JANŽEKovič 1.

Ze nekaj let sem slišiš zdaj tu, zdaj tam od ljudi, ki jim domovina ni prazna beseda, zaskrbljeno vprašanje: Ali je res, da število Slovencev ne raste več in da smo tik pred tem, ko bomo začeli izumirati? Ob vsakem novem letu smo prebrali statistike, ki jih objavljajo časopisi, namenjeni za ljudstvo, toda v njih smo pač našli, kako je napredovala industrijska proizvodnja in kakšno je številčno stanje govedi in svinj, o gibanju prebivalstva pa nismo dobili zaželenih podatkov; strokovnjaki so jih hranili zase. Da, res je, število rojstev pri nas le še za malenkost in zgolj zato presega število smrti, če ga danes sploh še presega, ker se je občudovanja vredni višini zdravniške vede na Slovenskem posrečilo, da je izredno zvišala povprečno starost prebivalstva. Slovenci smo torej tik pred tem, da bomo začeli izginjati z zemlje, kajti krivulja, ki kaže število rojstev, je usmerjena strmo navzdol. To je surovo dejstvo.

Do tega dejstva je pa mogoče zavzeti različna stališča, kakršen je pač kdo človek. Mogoče si je reči, da je narodova smrt nekaj zgolj abstraktnega, zaradi česar posameznik ne bo prav nič trpel. Za voljo takega dejstva si ni treba kaliti veselja in kratiti uživanja. Kolikor bo pri nas premalo otrok, toliko jih bo dotekalo z juga, ki je bolj rodovitno, da nas bodo na starost oskrbeli po bolnišnicah in po domovih za onemogle. Tako filozofira sebičnež.

NE BODIMO FATALISTI

Mogoče je to dejstvo obžalovati, pa se resignirano vdati v usodo, češ, kaj hočemo, to je nezaželena pa nujna posledica napredka in civilizacije. Tako skomiga z rameni fatalist.

Mogoče je pa tudi zakričati, kakor vedno zakričimo, kadar zagledamo smrtno nevarnost, mogoče se je dejstvu upreti, mogoče je iskati rešitve, mogoče se je boriti. Naš narod doslej v zgodovini tudi v najtežjih stiskah ni obupal. Ali se naj prav naše pokolenje izneveri žilavim rodovom, ki so nam s tolikimi žrtvami omogočili in posredovali življenje? Ali smo se res že tako spridili, da bomo zgolj zaradi svoje malomarnosti pustili usahnti tok življenja, ki je doslej kljuboval vsem oviram? Ali so se res zato naši predniki vztrajno več kakor tisočletje ustavljali strahotnemu nemškemu pritisku, da bomo sedaj mi brezbrizno pristali na narodni samomor? Ali smo se zato pred nedavnim uprli Hitlerju in Mussoliniju, ali je zato izkrvavelo toliko naših ponosnih mož in žena, da se bomo mi sedaj mehkužno zapili, zajedli in zaveseljačili? Ali bi se to ne reklo, pljuniti na žrtve tistih, ki so nam priborili svobodo? Ali bi se to ne reklo, najgrje oskrbniti spomin onih, ki so se do zadnje srage borili v zavesti, da pripravljajo lepše življenje še poznim rodovom, ako pa teh rodov nikoli ne bo, ker jim mi zaradi osebnega udobja ne maramo posredovati življenja? Ne, to se ne sme zgoditi! Ne smemo umreti! Nočemo umreti! Tudi tej nevarnosti je treba pogledati smelo v oči, kakor smo pogledali vsem drugim v teku zgodovine in uporabiti sredstva, ki bodo potrebna, da ji bomo kos, pa čeprav bi utegnili biti boleča. Bolj boleča ne bodo, kakor je bila borba za svobodo.

Predvsem ne bodimo fatalisti! Padanje rodnosti z naraščanjem civilizacije je sicer splošen po-

Sofitika in kultura

V Vidmu je začela izhajati politično-kulturna revija pod zgornjim naslovom (Politica e cultura). Izdaja jo kulturni krožek »Piero Calamandrei«, urejuje pa Loris Fortuna. Obzornik posveča vsebino predvsem furlanskim vprašanjem. Risba na platnici predstavlja furlansko kuhinjo z ognjiščem. Vendar pa hoče revija obseči širšo tematiko. Za nas je važno in razveseljivo dejstvo, da skuša postaviti most med italijansko in regionalno furlansko kulturo ter med slovensko. Ze na zunaj potrdi »Politica e cultura« ta namen, ker ima stalnega dopisnega urednika tudi v Ljubljani, in sicer književnika Cirila Zlobca. Kot stalno rubriko bo mesečnik objavljala »Pisma iz Jugoslavije«.

V drugi, oktobrski številki že beremo prevode treh Zlobčevih pesmi. Urednik za likovni del Morucchio pa predstavlja našega umetnika Janeza Bernika s tremi reprodukcijami.

Reviji želimo uspešno delovanje za medsebojno kulturno spoznavanje in sporazumevanje.

jav, toda to nikakor ni tako neizbežna zakonitost, kakor je recimo zemeljska privlačnost. Pri rojstvu otroka ima svojo besedo tudi človekova svobodna odločitev. Na človeško voljo je pa mogoče vplivati, človeka je mogoče vzgajati, voditi, mu dajati plemenitih nagibov, ga navdušiti za vzore. Če se že primerjamo z drugimi civiliziranimi narodi, ki so že davno pred nami zabredli v podobne težave, nikar ne prezirimo njihovega velikanskega napora, da bi se ohranili pri življenju. Kako so znali razgibati javno mnenje v prid družinam z več otroki in skušali z zakonodajo zavreti usodno padanje! Tudi pri nas smo že marsikaj storili, čeprav rodnosti doslej se nihče ni naravnost propagiral. Otroške doklade in zaščita nezakonskega otroka niso brez vpliva na število rojstev. Toda mogoče je storiti mnogo več in dejstva nas opozarjajo, da je to postalo potrebno. Prav na tem področju ima socialistična država velikansko prednost pred kapitalistično, ker je vzela porazdelitev gospodarskih dobrin v svoje roke. Če se je kapitalističnim državam kljub liberalizmu njihovega gospodarstva posrečilo, da so zlo vsaj zavrle, more in mora dati socialistična država zgled, kako se zlo premaga.

GOSPODARSKI VIDIK

Socialistična država se bo lotila vprašanja seveda najrajši z gospodarske plati. To ni edini vidik in morda niti ne najvažnejši, toda začnimo z njim, ker nam je skupen ne glede na svetovni nazor. Kako je torej s številom otrok, če ga gledajo starši skozi gospodarska očala?

Dokler je bila Slovenija predvsem kmečka dežela, so bili otroci zaželeni kot delovna sila in kot edino starostno zavarovanje za starše. Otroci so bili na kmetiji tako pomembni za gospodarja, da je prezrl, da si otrok ne vzgaja za sebe, ampak obenem za vso družbo, in mu zato niti na misel ni prišlo, da bi zahteval, naj družba še kako drugače prispeva za njihovo vzdrževanje, kakor s tem, da jim odpira šole. Kmet je otroke potreboval. Otroci so bili temelj njegove gospodarske moči.

Danes pa smo postali v glavnem že industrijska dežela in to v socialistični državi, ki je tudi razmere na kmetih temeljito spremenila. Kakšno gospodarsko korist pa ima delavec ali nameščeneec od svojih otrok? Ne koristi, ampak stroške. Če ima otroke, jih ima iz golega idealizma. Idealizem je lepa reč, toda ljudem, kakršni smo, ga rado zmanjka. Ali bi ne bilo lepše, če bi vsakdo na svojem mestu čimveč ustvarjal iz golega idealizma, zgolj zato, da more nuditi sočloveku čimveč dobrin? A izkazalo se je, da je dobro podpreti ta idealizem še z nagrajevanjem po delovnem učinku. Enako bo treba podpreti idealizem staršev. Sebični, kakor po naravi smo, radi takole razmišljamo: Cemu bi se ubijal z otroki? Ali ni lepše, če si svoboden? Kaj vse si lahko privoščiš, kdor je sam!

Pri tem se prav nič ne zavedamo, da na tak način v današnjih razmerah grešimo z izrazitim izkoriščanjem sočloveka. Zakaj? Zato, ker tudi mi, ki nimamo otrok, potrebujemo otroke: Potrebujemo nekoga, da nam pridelava hrano, nekoga, da nam sezida, opremi in vzdržuje stanovanje, nekoga, ki nam stke in sešije obleko, izdelava obutev, pripravi kurivo; potrebujemo vojake, ki nam že samo s svojim številom in svojo izvežbanostjo vzdržujejo mir na zunaj in na znotraj; potrebujemo zdravnika in bolniško sestro itd. Vse te ljudi je morala v bolečinah roditi neka mati in jih je moral z velikimi stroški in budno skrbjo nekdo vzgojiti, jaz sem pa medtem svoj čas in svoje dohodke uporabljal tako, kakor je godilo meni. Toda, bo dejal kdo, saj vse te ljudi in njihove usluge tudi plačam. Da, plačujemo jih, pa nič več in nič manj, kakor tisti, ki so z velikimi osebnimi žrtvami najprej vse te ljudi rodili, vzgojili, nato pa jih poklonili vsej družbi. Mi nosimo samo stroške za vzdrževanje, stroškov za vzgojo pa smo se premetno in strahopetno otrešli ter jih zvalili na rame staršev. Pri tem pa se jim morda celo posmehujemo, češ kako da se jim v dvajsetem stoletju še ljubi imeti otroke. Kdor nima otrok in ni pripravljen deliti stroškov s tistimi, ki jih imajo, v resnici podlo izrablja očete in matere.

NI VSEENO ALI SLOVENCISMO ALI NAS NI

Doslej nam še ni prišla do zavesti najbolj nesporna resnica, da je človek največja dragocenost

na svetu. Kdor da družbi otroka, ji podari več, kakor če bi ji poklonil najmenitnejši stroj. Pravzaprav je žalitev človeške osebnosti, če kdo to dvoje sploh primerja. Traktor brez traktorista je ničvreden kup železa. Tega samo zato nismo upoštevali, ker so doslej dajale družine traktoriste zastoj, da jih je bilo treba samo še vzdrževati, traktor pa je bilo treba najprej drago plačati in potem pa prav tako vzdrževati. To se nam je zdelo od danes nekaj samo po sebi umevnega. Sedaj pa je od dne do dne več suhih računarjev. Družine ne marajo več dajati uživačem otrok zastoj, ampak se raje same ubirajo med uživače. Družba pa ne more obstajati iz samih uživačev. Nekdo se mora žrtvovati. Naloga socialistične države je, da žrtve pravično porazdeli.

Toda rešitev vprašanja le ni tako preprosta. Jugoslavija kot celota pravzaprav še ne trpi zaradi prenizke rodnosti, ampak samo nekatere njene pokrajine in posebej ravno naša slovenska republika. Gospodarske ukrepe je pa težko omejiti na kako pokrajino, ne da bi nastal nered in nezaželeno preseljavanje delovne sile. Čeprav bodo potrebni tudi ekonomski ukrepi, vendar ne bodo mogli biti takšni, da bi odpravili vse zlo pri nas. Vprašanje rodnosti v Sloveniji bomo morali v glavnem rešiti Slovenci sami.

Slovenci imamo vendar tudi svoj narodni ponos. Saj se nimamo za izvoljeni narod, saj ne trdimo, da smo več kakor kdor koli drugi, toda manj pa tudi ne. Ali se bomo torej dali posekati v tekni za življenje od drugih jugoslovanskih narodov, ali bomo vedno bolj zaostajali za njimi, vsako leto manj pomenili v skupni državi in naposled klavirno utonili v morju tistih, ki so si znali ohraniti mladostni zagon, idealizem, veselje do življenja? Za živalske vrste, ki jim grozi pogin, ustvarjamo rezervate, profesrcju Serku se je zdelo škoda, da bi iztrebil gade, nam bi pa bilo vseeno, ali Slovenci smo, ali nas ni?

(Konec prihodnjic)

"Nova pot" in slovenski problemi

Celo velika večina izobražencev pri nas med zamajskimi Slovenci najbrž ne ve, da izhaja v Ljubljani poleg »Naše sodobnosti« in še nekaterih drugih kulturnih revij tudi izredno zanimiva duhovniška revija »Nova pot«. Izdaja jo Ciril-metodjsko društvo katoliških duhovnikov LRS, njen glavni urednik pa je dr. Stanko Cajnar. V roke smo dobili te dni prve tri dvojne številke letošnjega leta, ki obsegajo vse nad 100 strani, vsrbinsko pa so izredno zanimive. Z ozirom na to, da sodelujejo v njih skoraj samo duhovniki, je kvaliteta prispevkov sicer zelo različna, vendar pa je splošna raven presenetljivo visoka, naravnost evropska. Ta zahtevni privednik prav gotovo zasluži stalna rubrika »Iz krščanskega sveta«, ki zavzema velik del vsake številke, pa tudi razne razprave o krščanski filozofiji, poročila kot n. pr. o anketi, ki so jo izvedli v Nemčiji »Kaj mislite o krščanstvu?«, o Sartrovi novi knjigi »Kritika dialektičnega razuma« in še marsikaj drugega.

»Nova pot« dosledno in — mislimo — uspešno brani upravičenost krščanskega svetovnega nazora in njegovo resničnost. Veličnega pomena so n. pr. članki, kot je n. pr. »Religija Alberta Einsteina« (v št. 3-4) in morda še večjega preprostega, pa stvarna notica pod naslovom »Darwin bi ugovarjal« o tem, kako je slovenska prevajalka potvorila zaključno Darwinovo misel njegove znamenite knjige »Nastanek vrst«, ko je izpustila iz teksta besede, da je »Stvarnik vdihnil klico vsega življenja... le malo ali morda eni sami obliki«. Ne moremo si kaj, da bi reviji ne čestitali k takemu pogumnemu nastopanju za resnico, ker je res že zadnji čas, da slovenske založbe prenehajo s tak'm početjem, saj drugače bralec ne more biti več gotov, da bo v prevodu res lahko bral izvršno avtorjevo misel.

Kako občutljiva pa je »Nova pot« tudi za slovenske probleme, ki so na prvi pogled daleč od religiozne sfere, vendar pa so v resnici tesno povezani z moralno in religiozno problematiko, pa dokazuje med drugim J. Janžekoviča »Naj nekdo zakriči!« v katerem obravnava življenjsko važen problem upadanja rojstev v slovenskem narodu — problem, ki je prav tako žgoč tudi pri nas kot v Sloveniji (pomislimo samo na upadanje števila otrok v slovenskih šolah na Tržaškem!). Zaradi tega pritatiskujemo v tej številki bistvene dele Janžekovičevega članka (ki je znan slovenski katoliški filozof), kar se nam zdi naravnost dolžnost.

GOSPODARSTVO

Zapoznala žetev pšenice

Zaradi slabega vremena letos ni bilo mogoče pripraviti zemlje in pravočasno sejati ozimno pšenico. Zato kmetovalci sedaj hitijo in skušajo nadomestiti zamujeno. Traktorji brnijo noč in dan, to pa ne samo pri nas, marveč po vsej južni in srednji Evropi, v Franciji, Italiji in v Jugoslaviji ter najbrž še v drugih državah. Če pa je setev prepozna, se mlade rastlinice do nastopa zime premalo okrepijo, zaradi česar le z muko dočkajo pomlad. Od take setve ni mogoče pričakovati obilne žetve.

Pač! Tudi zapoznala setev lahko nudi zadovoljivo žetev, če ji že pri samem začetku poleg rednega gnojenja nudimo obilo hrane. Zato bomo raztrosili po komaj izkaljeni setvi nekaj solitra (nitrati) ali še boljše seči (urea). Na vsak ar ali 100 m² posejane površine takoj raztrosimo po 1/2 kg ali apnenega solitra (nitrato di calcio) ali čilskega (nitrato di soda) ali amonijevega (nitrato d'ammonio). Še hitreje kot solitri pa deluje seč, katere raztrosimo na isto površino nekaj več kot 1/4 kg.

Ne pozabite tega!

GNOJENJE LIMONOM IN ORANŽAM

Mnogi naši ljudje gojijo agrume — južno sadje, predvsem limone, nekateri tudi oranže. Nekaterim agrumi tudi dobro rodijo, drugi pa nimajo sreče in se sprašujejo: zakaj? Vzrok, da ni plodov, tiči največkrat v dejstvu, da nimajo agrumi dovolj hrane, da so torej rastline lačne.

Če gojimo agrume v škafastih posodah, jim moramo zemljo zamenjati vsako drugo leto, kar najbolje naredimo pozimi, ko ni prehudega mraza. Takrat jim med zemljo primešamo nekaj dobro dozorelega hlevskega gnoja, in sicer po pameti, kot je pač rastlina velika. Istočasno gnojimo s fosforno-kalijevim umetnim gnojilom, ka-

terega primešamo polovico med zemljo, drugo polovico pa raztrosimo po vrhu okoli drevesca in prav malo pokrijemo z zemljo. V naslednji pomladi gnojimo navrhno z dušičnatim gnojilom, kar pomeni, da raztrosimo nekoliko solitra (apnenega, čilskega ali amonijevega) okoli drevesca. V nadaljnjih dveh letih dodamo fosforno-kalijevih umetnih gnojil že v jeseni, dušičnatih pa zopet spomladi.

Zatiranje slinavke v Franciji

Proti slinavki in parkljevki so do sedaj vodili boj v Franciji tako kot v Italiji, to je s cepljenjem. Kaže pa, da bodo sedaj v Franciji ubrali drugo pot, in sicer popolno izločitev vseh obolelih živali, ki jih bodo pobili. Vsaj tako je odločilo ministrstvo za 18 okrajev vzhodne Francije, predvsem one, ki mejijo na Nemčijo. Francija bi namreč rada izvažala svojo živino v Nemčijo, a zaradi strogih nemških zdravstvenih predpisov glede slinavke in parkljevke že 4 leta tega ne more storiti. Z novim ukrepom bo nemškimi zdravstvenim predpisom ugodeno in Francozi bodo lahko izvažali v Nemčijo svojo živino in goveje ter prašičje meso.

V Franciji je namreč živinoreja zelo razvita in še vedno napreduje. O tem pričajo tudi številke izvoza, ki stalno raste, čeprav ima Francija dovolj tujih plačilnih sredstev. V prvem polletju 1960 je znašal izvoz (o oklepaju lanske številke): 62.161 živih goved (12.881); 5.384 stotov govejega mesa brez kosti (3.264); 241.104 stote govedine s kostmi (55.972). Nekoliko se je zmanjšal izvoz konzerviranega mesa, in sicer od 68.000 stotov na 47.000. Najboljši klienti za goveda so Italija, Posarje, Švica in Alžir, za meso pa Posarje, Italija in Nizozemska. V trgovini s konjskim mesom oziroma s konji za zakol pa je Francija

pasivna, kar pomeni, da uvaža več kot izvažava. Razlika znaša letno okoli 35 milijonov N. F., to je novih ali trdih frankov (1 N. F. = 100 prejšnjih frankov).

Raziskavanje puščav

V okviru Združenih narodov je posebna komisija, ki že od l. 1952 proučuje, kako bi lahko človek najhitreje in najuspešneje izbral sedanje puščave v kmetijske namene in tako preskrbel milijonom oseb potrebni kruh. Saj je ugotovljeno, da vsaj polovica človeštva nima zadostne prehrane; če bi pa hoteli nasiti vse ljudi na svetu, bi morali dvigniti sedanje žitne pridelke za 43% in za 70% proizvodnjo živinoreje. Tako je danes, a kako bo l. 2000, to je za 40 let, ko bo na svetu 6 milijard ljudi ali še enkrat toliko kot danes?

Strokovnjaki raziskujejo predvsem puščavo Saharo, ki je bila še v 5. stoletju pred Kristusom cvetoča pokrajina. V Sahari so odkrili velike reke in jezera, a šele v globini 1500 do 1800 m in sedaj proučujejo, kako bi na najcenejši način dvigali to vodo in z njo namakali rodovitno plast zemlje, ki se nahaja kakšen decimeter globoko pod vrhnim peskom in kamenjem. Istočasno delajo tudi dodatne načrte, kako bi uporabili vodo Sredozemskega morja predvsem za uveljavljanje ogromne kofline Katara v puščavi zapadnega Egipta. Ta kotlina sega do 137 m pod morsko gladino.

Pridelek tobaka na svetu

Letna proizvodnja tobaka niha med 35 in 40 milijoni stotov, l. 1959 je znašala 38.450.000 stotov, in sicer: Zapadne evropske države so pridelale 2.5 milijona stotov, vzhodne evropske države pa 4.85 milijona stotov, od katerih 2.1 milijona sama Sov. zveza. Severna Amerika je pridelala 10 milijonov stotov, Južna pa 2.2 milijona. Pridelek tobaka v Aziji je znašal 17 milijonov stotov, od katerih 7.7 na Kitajskem; Afrika je pridelala lansko leto 1.86 milijona stotov tobaka, Oceanija z Avstralijo vred pa 85.800 stotov.

Dolge so vrste in labirinti teh zadnjih habsburških pribežališč. Baročno napihnjeni okraski; posrebreni svinec na rakvah. V njih lesen zaboj; poldrugi meter na dolgo, pol na široko, prav toliko kot za mene, tebe, vse smrtnike, ki so in bodo legli na božjo njivo. Enako prostora je odmerjenega za vse — v zemlji.

Habsburžani od cesarja Matije, ki so ga prinesli v kapucinsko grobnico pred 400 leti, pa do cesarja Franca Jožefa, leže tu na mrzlem tlaku. Stopetdeset so jih prinesli sem, vse z istim mrtvaškim obredom.

Pogrebci v uniformah se razvrstijo v polkrogu pred cerkvijo okrog pozlačene krste. Mrtvi vladar čaka na tlaku, da obrednik potrka na vrata grobnice. »Kdo je?« vprašuje neznan glas onkraj železnih vrat.

»Cesar habsburški, po dolgem romanju na zemlji si želi spočiti v grobnici svojih dedov,« odgovarja dvorni obrednik po stoletnem španskem ceremonialu.

»Naj pride,« in vrata se odpro. Dolga vrsta redovnikov s prižganimi svečami poje »Miserere« in dvigne krsto. Za njimi se zapro vrata groba za vedno. Zopet en Hab-

sburžan v senci svojih prednikov; iz bleska sonca v hladni, mrliški somrak.

Poslednjih svojega rodu ni. Manjka Franc Ferdinand, ne počiva tu Karel.

Vsaj temu je usoda prizanesla, da ga ne razjeda Diabolus metallorum, hudič kovin.

Od cesarja Matije do Franca Jožefa leže nagrmadene krste v podzemlju kapucinske grobnice na Dunaju. Stopetdeset mrtvakov habsburške hiše je našlo svoje zadnje pribežališče v obokanih dvoranah in rovih pod cerkvijo in samostanom.

Ogromne krste, prepolne napihnjenih baročnih okraskov skrivajo v sebi balzamirana trupla, ki še po smrti kažejo svojo oholost in cesarsko mogočnost.

Ne z deli, ki spomin pravičnikov spremljajo še preko groba, marveč z bahatim okrasjem na svinčenih in pozlačenih rakvah

naj bi se ohranili v zgodovini?

Cas in skrivnostna bolezen sta začela razjedati tudi to mrko podzemsko sonce nekdanjih habsburških vladarjev. Sonce, ki ni nikoli zašlo v njih cesarstvu, tako razsežno je bilo pod Karlom V. od Amerik do Bospora, zahaja danes celo nad njih zadnjim domekom.

Neznana sila razjeda že leto za letom svinčene krste; okraski na njih se sesipajo v svinčen prah, sivkast in droben, da še o rakvah ne bo več sledu. »Diabolus metallorum«, so zapisali srednjeveški alkimisti, to je svinec, se sam po sebi razkrajaja nad trohnobo človeških kosti. Niso še doznali vzroka, čemu razpada vse v nič. Menjavanje temperature ali elektrolitične spremembe, kdo ve?

(Prihodnjič konec)

155

RADO BEDNARIK

V SONCU in senci

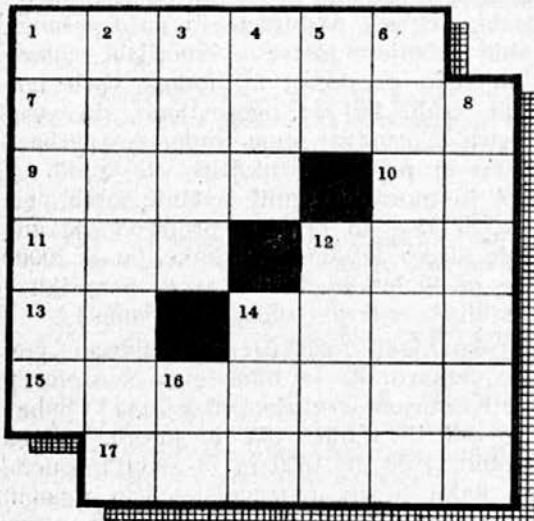
(Usoda Habsburžanov)

Kdo

7.

bo nabral največ točk

42. KRIZANKA (5 točk)

Vodoravno: 1. ozek hodnik; 7. atenski državnik, znan po svoji pravičnosti; 9. mohamedansko romarsko mesto; 10. kratica ameriške zvezne države Virginije; 11. žensko ime; 12. sive barve; 13. osebni zaimek; 14. ljubkovalno moško ime; 15. reka v ZDA, ki pada z znamenitimi slapovi; 17. črn ptič.

Navpično: 1. tovorni avtomobil; 2. urednik časopisa; 3. pokrajina na Hrvaškem; 4. nadležna žuželka; 5. arabski žrebec; 6. ime za francosko in italijansko letoviško obalo ob Sredozemskem morju; 8. izterjevalec davkov; 12. sestrin mož; 14. ime primorskega pesnika Grudna; 16. ploskovna mera.

43. ZMESANI PREGOVOR (1 točka)

ZIVLJENJE LJUDI DRUGI DVE ZIVIJO GA STA NA ZVRSTI SVOJE ENI SVETU DOZIVLJAJO.

44. TEZAK RACUN (1 točka)

Če pravilno izbereš za črke odgovarjajoče številke, se bo račun dobro rešil.

$$\begin{array}{r} B \ A \ 8 \ 5 \ x \\ 2 \ 1 \ B \ = \\ \hline A \ C \ 5 \ B \ 0 \\ B \ A \ 8 \ 5 \\ 8 \ C \ C \ 0 \\ \hline 9 \ A \ 8 \ A \ 9 \ 0 \end{array}$$

Drugo novo težavo so povzročili bolni ljudje iz transportov. Bilo jih je preveč, da bi jih mogli spraviti v Revier. Tako so jih pustili v barakah, če so se le mogli držati na nogah. Zaviti v odeje in v dolgih, razcapanih spodnjih hlačah so hodili okrog po dvorišču bloka, ker ni bilo več oblek za vse. Zato so jih dajali le še tistim prišlekom, ki smo bili sposobni za delo. Drugi, bolniki, so morali shajati brez njih. Kot že rečeno, so bolehalo ti ljudje največ na hudi driski. Nesreča je bila v tem, da so jim skoro vedno odkazali najslabše prostore na ležiščih v baraki, to je v zgornjih nadstropjih. Ker so bile slamnjače skoraj prazne, se je mnogokrat zgodilo, da je tisto, česar niso mogli zadržati v drobju, premočilo slamnjačo in kapljalo na tiste, ki so spali pod njimi. Nič kaj prijetno ni bilo dobiti tiste izločene stvari na obraz. Včasih se je kdo tudi hudo ujezil zaradi tega, toda saj krivci v resnici niso bili sami krivi. Nič niso mogli za to in zdravil ni bilo, razen kostnega oglja, ki so ga nekateri radi požirali, v upanju, da jim bo pomagalo, da so bili čisto črni okrog ust.

Tudi v tistih dneh se je vedno spet pokazalo, da so tisti, ki so si ohranili upanje, hkrati pa ostali realisti, laže vzdržali celo lakoto in boleznino kot tisti, ki so obupavali ali pa neprestano nihali med praznimi, lahkovernimi upi in nujnimi razočaranji. Vsi smo prejeli enako majhne obroke hrane, in nikomur niso zadostovali, da bi mu življenjska sila počasi ne usihala, toda neka-

45. STEVILČNICA (2 točki)

1.	2	9	1	16	14	13
2.	9	1	15	14	1	17
3.	5	10	11	4	14	5
4.	10	4	12	19	20	16
5.	12	5	9	20	3	5
6.	4	21	13	11	13	7
7.	18	13	7	5	11	5
8.	22	5	7	18	6	5
9.	4	18	4	8	5	
10.	10	13	9	4	8	5

Besede pomenijo: 1. vrsta blaga; 2. vrtna rastlina; 3. grško-rimski stari vek; 4. vrsta oblakov; 5. žensko ime; 6. naziv za kemično prvino, ki ima razne atomske teže; 7. vrtno orodje; 8. vodna ptica; 9. znana ulica v Zagrebu; 10. neumna ženska.

Prva in četrta vrsta navpično navzdol dasta ime in priimek slovenskega humorističnega pisatelja in njegovo delo.

46. BESEDNA UGANKA (1 točka)

Beseda sedem črk ima in dedič vsak jo rad prizna. Ko prvo črko ji odrežeš za vedno se z nekom povežeš; če boš še črki dve odzvel dobiš krepak telesni del.

47. SKRITI SLOVENSKI KRAJI (1 točka)

V naslednjih stavkih lahko najdete kar 11 slovenskih krajev:

TROP TUJCEV JE ZASEDEL VSE KOČE V JELOVICI; NA DOM ZAL ENI BRŽ POZABIJO. KMET LIKALNIKA NIMA, KO PERE REDKOKDAJ. K OBARI DAJ KROMPIR, A NE MRZLEGA. VAMA RIBO RAD DAM, LEPO REČNO IMAM. MORJE SE NI CELO NOČ UMIRILO IN SO STEŽKA NALOVILI NEKAJ RIB.

48. POROČILA STA SE (1 točka)

DANA PUTORAC — NIŠ
DAVID A. PISKAR — NOVO CELJE

Kakšna sta njuna poklica?

49. PRODAJALKA RIB (1 točka)

Neki kupec ustavi prodajalko rib in želi kupiti od nje polovico rib, ki jih ona nosi v košu; ter še pol ribe. Drugi kupec reče: »Kupil bom polovico rib, ki jih ostane, in še pol ribe.« Končno tretji izjavi: »Ker sta vidva skoraj vse odvezla, bom jaz kupil polovico ostalih rib in za dodatek hočem še pol ribe.«

»Dobro,« je odgovorila prodajalka in vsem trem ustregla, ne da bi kakšno ribo odrezala. Koliko rib pa je imela?

50. ZLOGOVNICA (3 točke)

1.	1	3
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

A BO CI DA DO DVI E GA HO JE KA KA KLA LE LO LO MA MA ME MEV MI NAR NI O O O OD PRI RA RDE RI RI SAV SER SMA SVO TI VEN ZA

Sestavi iz zgornjih zlogov 12 besed naslednjega pomena: 1. življenjska pot; 2. transportna naprava v višjih stavbah; 3. Turki; 4. vrsta tinte; 5. pokrajina ob Savi; 6. kontinent; 7. prostost; 8. bolničarka, ki z drgnjenjem telesa zdravi; 9. odjek, resonanca; 10. ime znamenitega it. renesančnega slikarja; 11. država v ZDA; 12. preprost, zaostal.

Prve in tretje črke, brane od zgoraj navzdol, ti bodo povedale pregovor.

51. ENACBA (2 točki)

$$(a - b) + (c - d) + (e - f) + (g - h) + (i - j) + (k - l) + (m - n) = X$$

a) literarno delo; b) otok med Irsko in Anglijo; c) država v Sev. Ameriki; d) upanje; e) cvetlica (pomanj.); f) kovinski izdelek; g) del noge; h) nedelavno, nemarljivo; i) import; j) prevozno sredstvo; k) ideja; l) kurir; m) trden, zanesljiv; n) nemška reka; X = pregovor.

52. REBUS (9, 5) (1 točka)

L L L L + = 5 =

Tekma s smrtjo 36.

E.Z.

teri so pri tem naravnost umirali od lakote, drugi pa so si vendar ohranili kljub hujšanju še mnogo vedrine in vitalnosti. Odlučni so bili psihični vzroki. Ne vem, če je postal kak zdravnik med interniranci pozoren na ta pojav, ki bi nedvomno zaslužil, da bi ga zdravstvena in psihološka veda natančneje preučili; sodobna medicina namreč vse preveč jemlje človeka samo kot fizično telo in mnogo premalo upošteva psihično plat njegove osebnosti, v kateri pa imajo svoje korenine tudi mnogi fiziološki pojavi.

Kot že omenjeno, so mi zelo zatekale noge, kar je bilo morda v zvezi z mojo splošno oslabeleostjo in stradanjem. Zato me je prijatelj Janez Keržar, ki je bil »štubak« v Revierju, prepovobil, da sem se vpisal za zdravniški pregled. Sam pa je vse tako organiziral, da sem bil pri pregledu spoznan za bolnega in sem prišel v Revier. »Vsaj delati ti ne bo treba,« je rekel. »Tako boš porabil manj sile.«

(Dalje)

Ob rekordni udeležbi tekmovalcev in gledalcev

Velik uspeh III. slovenskega športnega dneva

Z velikim zadovoljstvom smo ugotovili, da je tudi III. slovenski športni dan potekal ob splošnem zanimanju slovenske športne mladine. Ta se ni še nikdar prej odzvala v tako velikem številu vabilu prizadevnih prirediteljev. Kakih 220 tekmovalcev (35 več kot lani) vseh starosti — od najstarejšega Stanka Babiča do najmlajšega 11-letnega Borisa Stoke in iz vseh krajev — se je vneto borilo na nastopih posameznikov in moštev za dosego čim boljšega uspeha. Že samo rekordno število prijaviteljev jasno pove, da se je šport pri naših fantih in dekletih globoko ukoreninil. Ta s trudom pridobljeni položaj je treba za vsako ceno obdržati. Zato je treba priskočiti prirediteljem in športnikom na pomoč z vsemi možnimi sredstvi.

Letošnja prireditev je privabila na stadion nepričakovano veliko število gledalcev, ki so z izrednim zanimanjem in hkrati z velikim navdušenjem sledili ostrim bojem ter navijali za svoje favorite. Izredno velika udeležba dokazuje, da je športni dan zares največja vsakoletna športna manifestacija tukajšnje slovenske mladine.

Sporod tekmovalca je bil zelo pester. Med drugim je vseboval tudi avtomotociklistični slalom. Prireditelji so ravnali pametno, ker so ločili nastope članov in mladincev. S tem so omogočili, da so poslednji pokazali svoje sposobnosti v skladu z merili, s katerimi se jih običajno ocenjuje. Zelo uspešno je bilo tudi tekmovalje naših najmlajših v igri med dvema ognjema. Organizacija je bila vseskozi dobra. Prizadevnim prirediteljem bi samo priporočali, naj prihodnji športni dan zaključijo v privlačnejši in slovesnejši obliki. Sodimo, da se je slovenski športni dan v letu 1958 zaključil mnogo bolj svečano s telovadno akademijo, kakor pa letošnji z nastopom v streljanju. Pa tudi celotni spored bi bilo potrebno bolj smotrno urediti. Na primer v enem samem dopoldnevu smo imeli na sporedu namizno-teniška srečanja, šahovski turnir in avtomotociklistično gimkano; popoldne pa ni bilo nobenega tekmovalca. V enem samem večeru smo imeli številna odbojarska srečanja, ki so se zaključila zelo pozno. Zjutraj in popoldne so pa bila igrišča prazna. Poskusiti bi morali uvesti še daljnja tekmovalja. V spored bi morali vključiti orientacijski tek, ki bi se na takem tekmovalju verjetno dobro obnesel,

štafetni tek po sosednjih ulicah, tekmovalje žensk v igri med dvema ognjema; kratko kolesarsko dirko ter streljanje s pištolo. Atletsko tekmovalje bi morali izpopolniti še s troskokom, z metom kopja ter s tekom z zaprekami, namizno-teniško tekmovalje pa z nastopi dvojic.

Slovenski športniki so se letos spoprijeli v sedmih zvrsteh. Zmagovalce so odlikovali z lepimi diplomami, najboljšo družstvo (ki je bilo PD Skamperle) je prejelo prehodni pokal SKGZ, najštevilnejša ekipa (PD Prosek-Kontovel) pa je dobila prehodni pokal SPZ.

Pri podrobnem opisu posameznih nastopov se moramo najprej zaustaviti pri igrah med dvema ognjema, v katerih so naši najmlajši dosegli nepričakovano lepe uspehe. V teh igrah je tekmovalo kar 10 moštev. Tekme so bile vseskozi zanimive in so se odvijale v znamenju premoči znane kriške postave društva »A. Sirk« in predstavnikov »Roda modrega vala«. Čeprav so bili Križani veliki favoriti, so si končno zmago priborili Taborniki.

Neverjetno zanimanje je vladalo tudi za novost — avtomotociklistično gimkano. Skoraj dva ducata tekmovalcev se je borilo s sekundami in z dobro postavljenimi ovirami. Številno radovedno občinstvo je z odobravanjem pozdravilo zmago Edija Kapuna s Proseka - Kontovela v tekmi z motocikli ter Glavka Turka v nastopu z avtomobili. Številni tekmovalci so se prijaviли šele tik pred začetkom tekmovalja. Tak tekmovalca je bil Ivo Magajna, ki je dosegel boljši čas kot zmagovalec. Ker ni izpolnil pogojev tekmovalja, mu uspeha niso uradno priznali.

Rekordna udeležba strelcev nam je pokazala, da je med nami veliko zanimanje za ta šport. Mladi in stari so vneto segali po zračnih puškah in skušali 10 metrov oddaljeno tarčo zadeti v sredino. Zmagal je proti predvidevanju večine Černivec, ki je z desetimi strelji nabral 77 točk, kar pa ni mnogo, če upoštevamo sposobnost naših strelcev. Dobro se je pa izkazala zmagovalka v ženski skupini Novak, ki je dosegla 67 krogov.

Čeprav imamo v Trstu številne in odlične šahiste, jih je na letošnjem športnem dnevu nastopilo le malo. Morda bi bilo pametneje — seveda je to odvisno tudi od števila udeležencev — tako razpo-

rediti tekme, da bi te trajale več dni in da ne bi tekmovalci odigrali v nekaj urah številna srečanja. Morda bi se tako prijaviли tudi uglednejši šahovski predstavnik. Letošnji zmagovalec šahovskega turnirja je član PD »Skamperle« Just Kovačič, ki je zmagovito zaključil vse partije.

Pač pa so bili izredno številni letošnji atleti. Čeprav sta bila »šteza«, če jo smemo tako imenovati, zelo razmočena in valovita ter odskočišče blatno, so se tekmovalci spoprijeli z velikim zanosom in dosegli zadovoljive izide. Uveljavili so se športniki, ki imajo izredne telesne sposobnosti, kot so na primer: Pavlica (1. v skokih v višino in daljino, ter 4. v teku na 80 m in v metu krogle), Jurkič (1. v teku na 80 m in 2. v skokih v višino, daljino ter v metu krogle), Spacal (3. v teku na 80 m, v krosu, v skokih v višino in v metu krogle ter 5. v skoku v daljino) ter Cesar (3. v skokih v višino in daljino ter v teku na 80 m). Prav tako so se med ženskami odlikovale Pavletičeva, ki je zmagala v vseh disciplinah, ter Širčeva in Orlova, ki sta zasedli vsa boljša mesta. Med mladinci se je najbolj izkazal Neubauer, ki je osvojil prvo mesto v disciplini troboja. Atletika je pri nas zelo zanemarjen šport in ji je zato potrebno posvetiti vso pozornost.

Namizni tenis je pri nas elitni šport. Saj nas Borovi igralci uspešno zastopajo pred italijansko javnostjo. Kot smo predvidevali, so se uvrstili v finale naši sodruzi najboljši igralci: Skedenjč Merlak, ki je na prejšnjih dveh tekmovaljih obkral zasedel drugo mesto, mladi in nadarjeni Grbec in izkušeni Tomsič. Merlak se zdaj nahaja v polni moči in mu zato ni bilo težko osvojiti najvišje mesto, ko je Grbec izgubil formo (sicer pa Grbec ni imel nikdar sreče na teh turnirjih) in je Tomsič preveč vztrajal pri obrambni igri. Med mladinci pa ni bil nihče kos sicer majhnemu, toda prvovrstnemu igralcu Prosečanu Borisu Miliču, ki bi lahko uspešno tekmoval z elitnimi igralci. V ženskih nastopih je zmagala Anica Hmeljakova.

Najbolj privlačna igra pa je vsekakor odbojka. In to kljub temu, da so skoraj vedno zmagovalci člani PD »Skamperle«. Pavlica in Jurkič, ki sta bila člana tržaške reprezentance, katera je pred kratkim nastopila proti Tunisu, sta bila tudi tokrat stebra svetoivanskega moštva. Tudi tokrat je ta postava prepričljivo osvojila prvo mesto. Na drugo mesto se je uvrstilo moštvo PD »Skamperle«, ki ima sicer dobre igralce, a niso vigrani in trenirani. Na tretje mesto je prišel goriški športni odsek, ki predstavlja zaradi svoje mlade toda tehnično precej dovršene postave presenečenje letošnjega odbojarskega turnirja.

D. T.

ODBOJKA — Moški — Sodelovali so: Taborniki »Rod modrega vala«, PD Skamperle A in B moštvi, PD Skedenj A in B moštvo, PD Cankar in Športni odsek Gorica.

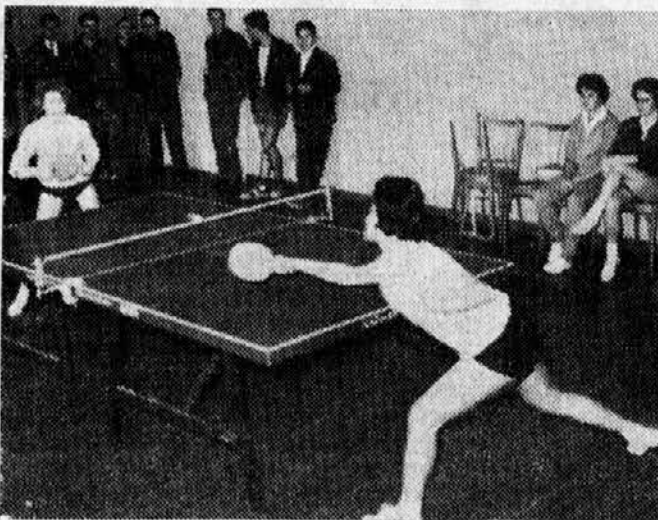
Finale za 1. in 2. mesto: PD Skamperle A - PD Skedenj A 2:0 (16:14 in 15:9); finale za 3. in 4. mesto: SO Gorica - Taborniki RMV 2:1 (7:15, 15:2 in 15:13). Končna uvrstitev: 1. PD Skamperle A (Jurkič, Pavlica, Grbec, Sušteršič, Rupel, Posega in Cesar), 2. PD Skedenj A (Patrizio, Dovgan, Jelenič, Sošič, Germani, Pečarič, Sancin in Zocchi) in 3. SO Gorica (Kramer, Gergolet, Devetak V., Devetak P., Lavrenčič, Devetak, Košuta, Cej in Košič). **Zenske**: finalno srečanje: PD Skamperle - Tabornice RMV 2:0 (15:7, 15:9). Končna uvrstitev: 1. PD Skamperle (A. Hmeljak, P. Hmeljak, Mijot, Zavadlal, Batista in Svab) in 2. Tabornice RMV (I. Širca, Orel, Bandi, D. Širca, Markežič in Ravber).

ATLETIKA — Moški — Tek na 80 m: 1. Jurkič (PD Skamperle) 9"6, 2. Udovič in Spacal 9"7. **Tek čez drn in strn**: 1. Fischer (PD Skedenj) 1'33"0, 2. Ukmar 1'35"8 in 3. Spacal. **Skok v daljino**: 1. Pavlica (PD Skamperle) 5,77 m, 2. Jurkič 5,69 m in 3. Cesar 5,20 m. **Skok v višino**: 1. Pavlica (PD Skamperle) 1,75 m, 2. Jurkič 1,70 m, 3. Cesar in Spacal 1,50 m. **Met krogle**: 1. Sedmak (PD Sirk-Križ) 14,11 m, 2. Jurkič 12,16 m in 3. Spacal 11,96 m. **Zenske — Tek na 60 m**: Pavletič (PD Cankar) 8"9, 2. Širca 9"0 in 3. Kuret 9"7. **Skok v višino**: 1. Pavletič (PD Cankar) 1,30 m, 2. Širca 1,20 m in 3. Orel 1,20 m. **Met krogle**: 1. Pavletič (PD Cankar) 7,67 m, 2. Orel 7,63 m in 3. Širca 7,21 m. **Mladinci — Troboj** (Končna lestvica): 1. Neubauer (PD Cankar) 1.438 točk, 2. S. Veljak 1.341 in 3. W. Veljak 1.247 točk. **Posamezni izidi: Tek na 60 m**: 1. Veljak S. in Neubauer 7"9 (475 točk), **skok v višino**: 1. W. Veljak 1,50 (462 točk) in **met krogle**: 1. Neubauer 11,20 (549 točk).

SAH — Končna lestvica: 1. Kovačič (PD Skamperle) 3 točke, 2. Rudež 2 točki in 3. Sošič 1 točko.

I Z I D I

NAMIZNI TENIS — Moški — Finalna srečanja: Tomsič - Grbec 2:1 (21:10, 20:22 in 21:19), Merlak-Grbec 2:1 (17:21, 21:17 in 21:17), Merlak - Tomsič 2:0 (21:15 in 21:15). Končna uvrstitev: 1. Merlak (PD Skedenj), 2. Tomsič in 3. Grbec. **Zenske** — Finalno srečanje: A. Hmeljak - P. Hmeljak 2:0 (21:12 in 21:18). Končna uvrstitev: 1. A. Hmeljak (PD Skamperle), 2. P. Hmeljak in 3. Novak. **Mladinci** — Finalna srečanja: Milič - Antonini 2:0 (21:17 in 21:17), Milič - Širca 2:0 (21:16 in 21:5), Antonini-Širca 2:1 (17:21, 21:7 in 21:9). Končna uvrstitev: 1. Milič (PD Prosek-Kontovel), 2. Antonini in 3. Širca.

MED DVEMA OGNJEMA — Mladinci — Sodelovali so: PD Cankar, PD Skamperle, Taborniki RMV, I. Gruđen - Nabrežina, Dijaški dom A in B ekipi, A. Sirk - Križ, PD Prosek-Kontovel A in B ekipi. Finalno srečanje: Taborniki RMV - A. Sirk-Križ 2:0. Končna uvrstitev: 1. Taborniki RMV (Debeljuh, Morelj, Hreščak, Starc, Uršič in Sorc) in 2. A. Sirk-Križ (Bogatec, Tence R., Svab, Tence D., Košuta in Sulčič).

STRELJANJE — Moški: 1. Černivec (PD Skamperle) 77 krogov, 2. Sosič in Babič 76. **Zenske**: 1. Novak (PD Skamperle) 67 krogov, 2. Strožji 58 in 3. Lugnani 56.

GIMKANA — Motoslalom: 1. Kapun (PD Prosek-Kontovel) 53"6, 2. Repinc 54"6 in 3. Smith 55"6. **Avtoslalom**: 1. Svab (NSZ) na Ardea 1'45"3 in 2. Germani Fiat 1100 1'57"3.

KONČNA LESTVICA DRUSTEV

1. PD Skamperle 162,33 točk, 2. Taborniki RMV 85,50 točk, 3. PD Cankar 67,50 točk, 4. PD Prosek-Kontovel 36,33 točk, 5. PD Skedenj 29 točk, 6. PD Sirk-Sv. Križ 18 točk, 7. Dijaški dom in Društvo sloj. srednješolcev 10 točk, 9. Športni odsek Gorica 8 točk, 10. NSZ in PD Gruđen-Nabrežina 7 točk, 12. Opčine 5 točk, 13. PD Vodnik-Dolina 3 točke in 14. Bazovica nič točk.

Pokal SKGZ (najboljše društvo) je dobilo PD Skamperle; pokal SPZ (najštevilnejše društvo) pa je prejelo PD Prosek-Kontovel.

Prizor s III. športnega dneva: namiznoteniško srečanje članic

25

Za
naše
n a i m l a i š e
P o t v n e z n a n o

Samuel
ScowillMiki
Muster

211. Naslednje jutro je po zajtrku profesor Grey dejal: »Včeraj sem si malo ogledal okoličico. Zdi se mi, da utegnejo tukaj živeti grmovke. Iskat jih pojdem. Vi pa lahko danes počivate. Peggy je vzklíknila: »Z vami pojdem, profesor!« Kmalu sta stopala po gozdu. Peggy je zastal korak: »Poglejte, profesor, čisto sveži sledovi pume! Vrniva se!«

212. »Povedal sem ti, da puma ne napada ljudi.« jo je učil profesor. Toda komaj je končal stavek, se je iz goščave pognal puma in mu skočil na pleča. Velika mačka, ki se v drugih krajih res rajši izogne ljudem, kot pa da jih napada, je z močnimi čeljustmi popadla profesorja za levo nadlaket in grebla s prednjima šapama po njegovih ramah.

213. Peggy je zakričala od groze. Tak strah jo je obšel, da niti pomislila ni, kako bi sama pomagala profesorju. Obrnila se je proti bregu jezera, tekla, kar so ji dale noge, in na ves glas vpila na pomoč. Od brega so se ji kmalu odzvali glasovi strica Toma, Hena, Jima in Petra, toda bili so še daleč in Peggy je tekla vedno hitreje.

214. Profesor Grey se je medtem z golimi rokami boril z zverjo za življenje. Njegov suknič je bil debel, zato mu puma ni razpraskala ram. Bliskovito je profesor pograbil zver za grlo in jo rinil od sebe, da ga ne bi mogla napasti še z zadnjimi nogami. Njegova desnica je tako trdno stiskala vrat zveri, da je pumi pošla sapa in je zazijal.

215. Profesor je izrabil ta trenutek in izmaknil nadlaket iz njegovega žrela. Kljub sukniču in sraciji je bila roka močno razmesarjena. Toda še je čutil v njej dovolj moči, zato je zgrabil pumo za jezik, da žival ni več mogla zapreti čeljusti. Puma je napenjal vse moči, da bi se rešil železnega prijema, profesor pa ni popustil.

216. Končno se je zver prevrnila na hrbet v mehki pesek in potegnila profesorja za seboj. Spet je bil profesor za trenutek hitrejši od nje. Preden je mogel skleniti svoje šape okrog njega, ji je s kolena pokleknil na rebra in ji započil komolce med obe pazduhi, da so se šape razklenile. Divje sta se zver in učenjak premetavala po tleh.

217. Obema so pohajale moči, toda človek je bil vztrajnejši. Pod pritiskom učenjakovih kolen je pumi pokalo rebro za rebrom. Zver se je hotela krčevito osvoboditi bremena in se prevaliti na stran, toda mehki pesek ji za to ni nudil opore. Njeno zvijanje je postajalo slabotnejše, pa tudi profesorjeve moči je bilo konec. Rdeča megla mu je zastrla pogled.

218. Ko so profesorjevi sopotniki vsi upehani pritekli vsak s svojim orožjem na kraj borbe, so prestrašeni obstali. Suho profesorjevo telo je negibno ležalo na prav tako negibnem telesu pume. Z desnico je še držal zver za vrat, levica pa mu je skoraj do komolca tičala v njenem žrelu: »Mrtev je! Puma ga je ubil!« je zaihtela Peggy.

219. Hen je planil k profesorju, mu odtrgal roke od zveri in ga položil na travo. Vsi so se sklonili nadenj. Tedaj je učenjak odprl oči. »Motil sem se, puma včasih vendarle napade človeka. V prihodnji izdaji svojega prirotopisa bom moral spremeniti poglavje o pumah,« so bile njegove prve besede. Popotniki so ranjenega vodnika spravili v taborišče.